

Gjaldeyrismarkaður, gengisþróun og gjaldeyrisforði árið 2018

Gengi krónunnar lækkaði um 6,4% á árinu 2018 og velta á millibankamarkaði með gjaldeyri dróst mikið saman frá fyrra ári. Á síðari hluta ársins 2018 seldi Seðlabankinn gjaldeyri á millibankamarkaði í þrjú skipti með það að markmiði að draga úr sveiflum á gengi krónunnar. Hrein gjaldeyrissala Seðlabankans á markaðnum nam 2,9 ma.kr. á árinu. Gengi krónunnar var tiltölulega stöðugt fyrstu átta mánuði ársins og velta var lítil. Á haustmánuðum skapaðist órói á gjaldeyrismarkaðnum, m.a. vegna óvissu í flugrekstri, og gengi krónunnar lækkaði. Í desember hækkaði gengi krónunnar á ný eftir nokkuð skarpa lækkun frá því í byrjun september. Seðlabankinn keypti þá gjaldeyri á millibankamarkaði í fyrsta skipti í meira en ár. Í byrjun nóvember var breyting gerð á bindingarhlutfalli í reglum um bindingu reiðufjár vegna nýs innstreymis erlends gjaldeyris. Hlutfallið var lækkað úr 40% í 20%. Gjaldyrisforði nam 736 ma.kr. í árslok og nam 26% af vergri landsframleiðslu.

Gengisþróun og viðskipti á gjaldeyrismarkaði

Gengi krónunnar lækkaði um 6,4% frá upphafi til loka ársins. Gagnvart evru lækkaði gengið um 6,1% en um 10,2% gagnvart Bandaríkjadal. Gengi krónunnar var lægst í nóvember en hæst í mars. Munur á hæsta og lægsta gildi skráðrar gengisvísitölu á árinu var 18,9%. Á mynd 3 sést gengisbreyting innan hvers mánaðar. Breytingin var mest í október, eða 6,9%, en minnst í janúar, 0,5%.

Í töflu 2 er að finna kennitölur um sveiflur íslensku krónunnar á árinu 2018 og til samanburðar samsvarandi kennitölur gjaldmiðla nokkurra þróaðra og lítilla landa. Íslenska krónan sker sig ekki úr varðandi flökt (mælt með staðalfráviki daglegra breytinga) en munur hæsta og lægsta gengis á árinu var mestur hér á landi. Ekki munar þó miklu á Íslandi, Ástralíu og Nýja-Sjálandi. Munur hæsta og lægsta gengis getur verið mjög breytilegur frá einu ári til annars.

Á fyrstu átta mánuðum ársins var veltan á gjaldeyrismarkaði lítil og gengi krónunnar hélst stöðugt. Í byrjun september tók gengi krónunnar að lækka og daglegar sveiflur jukust. Lækkun gengis á haustmánuðum skýrist að hluta af óvissu í flugrekstri. Einnig átti hlut að máli að þeir

Þjóðhagslegu þættir sem höfðu stuðlað að sterku gengi voru í einhverjum mæli að gefa eftir¹. Í kjölfar yfirlýsingar um fyrirhugaða sameiningu Icelandair og WOW air færðist meiri ró yfir markaðinn og daglegar sveiflur minnkuðu. Í lok nóvember var tilkynnt að ekki yrði af fyrirhugaðri sameiningu félaganna tveggja og stuttu síðar var tilkynnt um aðkomu erlends aðila að viðræðum við WOW air.

Í byrjun nóvember voru breytingar gerðar á reglum um bindingu reiðufjár vegna nýs innstreymis erlends gjaldeyris². Aðstæður höfðu skapast til þess að lækka bindingarhlutfallið úr 40% í 20% vegna lægra gengis krónunnar og minni vaxtamunar gagnvart útlöndum. Í byrjun desember samþykkti ríkisstjórnin að leggja fram á Alþingi frumvarp fjármála- og efnahagsráðherra um breytingar á lögum nr. 37/2016, um meðferð krónueigna sem háðar eru sérstökum takmörkunum og lögum nr. 87/1992, um gjaldeyrismál³. Búist er við að frumvarpið verði tekið fyrir á Alþingi eftir að þing kemur saman síðar í þessum mánuði.

Gjaldeyrisviðskipti Seðlabankans á millibankamarkaði voru öll á síðari helmingi ársins. Fyrstu viðskipti bankans á árinu áttu sér stað í september en þá hafði bankinn ekki gripið inn á markaðinn frá því í nóvember 2017. Seðlabankinn átti viðskipti fjóra daga á árinu, en þó í mismiklum mæli innan hvers dags. Bankinn seldi gjaldeyri þrisvar sinnum og keypti gjaldeyri einu sinni. Eftir nokkuð snarpa hækkun á gengi krónunnar í desember keypti Seðlabankinn gjaldeyri. Það var í fyrsta skipti í rúmt ár að Seðlabankinn keypti gjaldeyri á millibankamarkaði.

Veltan á millibankamarkaði með gjaldeyri nam 187,2 ma.kr. (1.445 m.evra) árið 2018 og dróst saman um 54% frá árinu 2017. Velta Seðlabankans á millibankamarkaði nam 3,7 ma.kr. (27 m.evra) sem er 79,4 ma.kr. minni velta en árið 2017. Seðlabankinn seldi 3,3 ma.kr. (24 m.evra) en keypti 0,4 ma.kr. (3 m.evra). Bankinn var síðast nettóseljandi á millibankamarkaði árið 2009.

Gjaldeyrisforði

Gjaldeyrisforði Seðlabankans jókst í krónum talið um 49 ma.kr. á árinu 2018 og nam í árslok 736 ma.kr. Mælt í Bandaríkjadöllum dróst hann hins vegar saman um 0,3 ma.USD og nam 6,3 ma. USD í árslok.

¹ Sjá nánar umfjöllun í Peningamálum, 2018/4:

<https://www.sedlabanki.is/library/Skraarsafn/Peningamal/2018/November-2018/Peningamal%202018-4.pdf>

² Fréttatilkynning: Breyting á reglum um bindingu reiðufjár vegna nýs innstreymis erlends gjaldeyris: <https://www.sedlabanki.is/utgefing-efni/frettir-og-tilkynningar/frettasafn/frett/2018/11/02/Breyting-a-reglum-um-bindingu-reidufjar-vegna-nys-innstreymis-erlends-gjaldeyris/>

³ Fréttatilkynning: Frumvarp um breytingu á lögum – losun fjármagnshafta á aflandskrónueigendum og bindingarskylda á fjármagnsinnstreymi: <https://www.sedlabanki.is/utgefing-efni/frettir-og-tilkynningar/frettasafn/frett/2018/12/07/Frumvarp-um-breytingu-a-logum-losun-fjarmagnshafta-a-aflandskronueigendum-og-bindingarskylda-a-fjarmagnsinnstreymi/>

Þá svaraði hann til 26% af vergri landsframleiðslu, 38% af peningamagni og sparifé (M3) og dugði fyrir innflutningi vöru og þjónustu í 9 mánuði.

Nettósalá Seðlabankans af erlendum gjaldeyri á millibankamarkaði var að andvirði 2,9 ma.kr. og vaxtagreiðslur af erlendum lánum ríkissjóðs námu 2,1 ma.kr. Önnur gjaldeyrisviðskipti námu 14,3 ma.kr. Gengisbreytingar leiddu til 60,3 ma.kr. aukningar forðans í krónum og ávöxtun forða jók hann um 5,1 ma.kr.

Í lok árs 2018 nam gjaldeyrisforðinn að frádregnum skuldum Seðlabankans og ríkissjóðs í erlendum gjaldmiðli 588 ma.kr. Til samanburðar var forðinn þannig mældur 587 ma.kr. í lok árs 2017. Gjalddeyrisjöfnuður Seðlabankans, þ.e. mismunur eigna og skulda bankans í erlendum gjaldmiðlum, nam 627 ma.kr. í lok ársins 2018 samanborið við 587 ma.kr. í lok árs 2017.

Nánari upplýsingar veitir Már Guðmundsson seðlabankastjóri í síma 569 9600.

Tafla 1. Gjalddeyrismarkaður, gengi og gjalddeyrisforði

		2016	2017	2018
Gengi krónunnar (-veiking /+styrking)	%	18,5%	-0,7%	-6,4%
Gengisflökt*	%	4%	13%	9%
Velta á gjalddeyrismarkaði	m.kr.	701.670	407.385	187.180
þar af velta Sí	%	55,1%	20,4%	2,0%
Kaup Seðlabankans á gjalddeyrismarkaði	m.kr.	386.242	76.672	401
Sala Seðlabankans á gjalddeyrismarkaði	m.kr.	0	6.419	3.279
Hrein gjalddeyriskaup Sí	m.kr.	386.242	70.253	-2.878
Gjalddeyrisforði í Bandaríkjadöllum	m.USD	7.231	6.575	6.324
Gjalddeyrisforði í ma.kr.	ma.kr.	815,8	686,6	735,7
Gjalddeyrisforði fjármagnaður innanlands**	ma.kr.	590	587	588
Gjalddeyrisjöfnuður Seðlabanka ***	ma.kr.	608,7	587,3	627
Gjalddeyrisforði sem hlutfall af VLF****	%	33%	26%	26%
Gjalddeyrisforði, mánuðir í innflutningi*****		10	8	9

*Staðalfrávik daglegra gengisbreytinga á ársgrundvelli.

**Gjalddeyrisforði að frádregnum skuldum Seðlabankans og ríkissjóðs í erlendum gjaldmiðli.

***Mismunur eigna og skulda í erlendum gjaldmiðli.

****Byggt á spá Seðlabanka Íslands un VLF fyrir árið 2018

*****Fimm ára meðaltal.

Tafla 2. Gengisþróun* nokkurra gjaldmiðla á árinu 2018

	ISK	USD	NOK	GBP	CHF	SEK	AUD	CAD	NZD
Staðalfrávik daglegra breytinga (%)	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5
Breyting yfir árið (%)	-6,1	4,6	-1,2	-1,2	3,6	-3,9	-9,7	-7,9	-5,7
Munur hæsta og lægsta gengis (%)	17,3	11,2	6,1	5,1	6,9	9,5	15,3	10,8	15,3

ISK (íslensk króna); USD (Bandaríkjadalur); NOK (norsk króna); GBP (sterlingspund); CHF (svissneskur franki); SEK (sænsk króna); AUD (Ástralíudalur); CAD (Kanadadalur); NZD (nýsjálenskur dalur).

*Gengi Kanadadals, Ástralíudals og nýsjálensks dals er reiknað gagnvart Bandaríkjadal.

Gengi annarra gjaldmiðla er reiknað gagnvart evru. Útreikningar eru byggðir á gögnum frá Seðlabanka Íslands og Reuters.

Mynd 1

Gengi íslensku krónunnar 2018

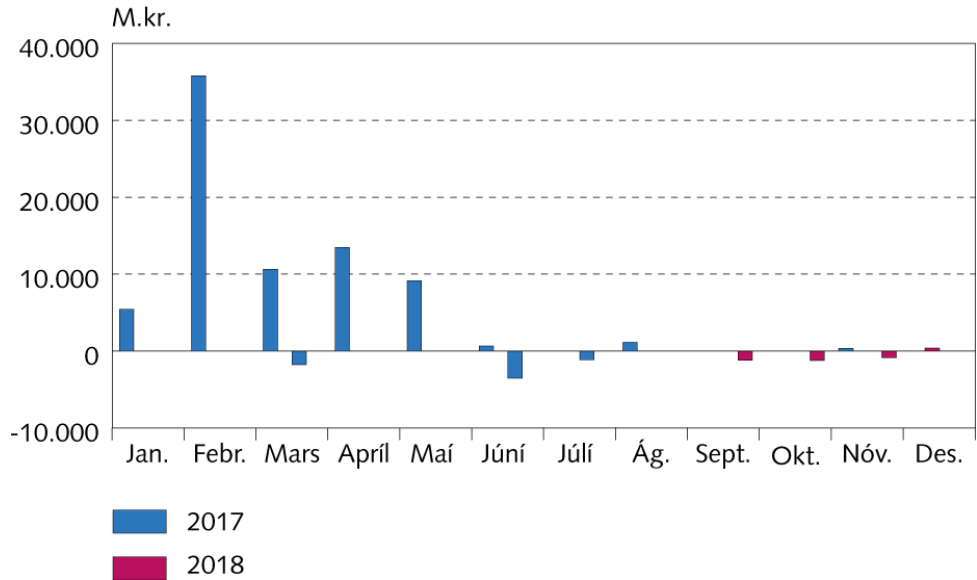

Vísitala meðalgengis, viðskiptavog þröng. Hækkun á línunni á myndinni sýnir styrkingu krónunnar en lækkun sýnir veikingu.

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd 2

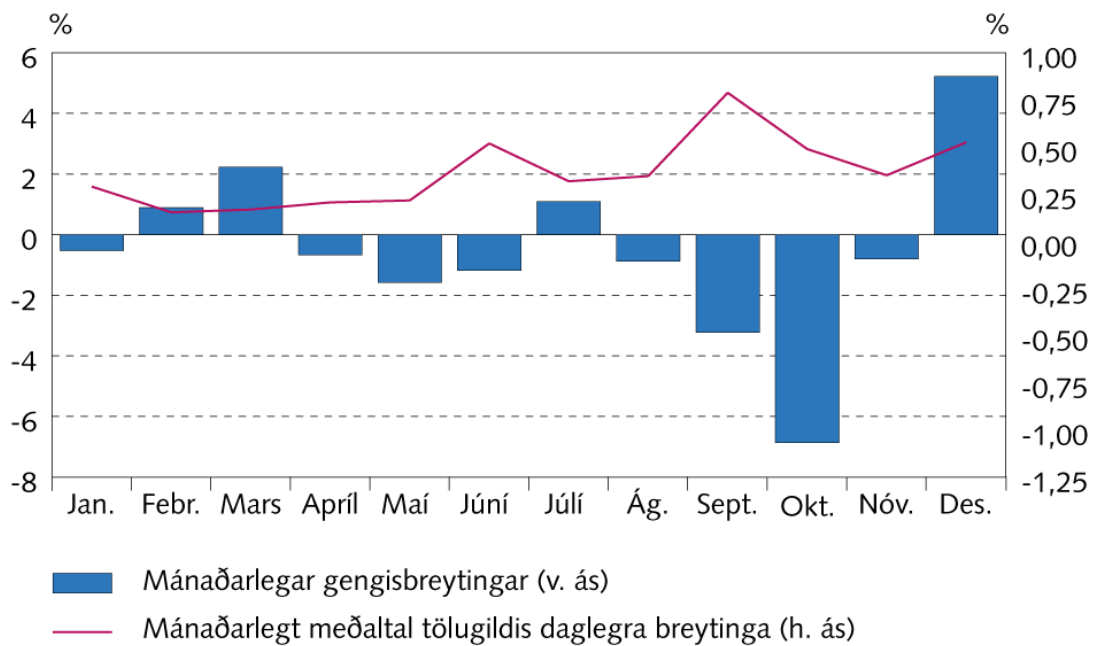
Gjaldeyrisviðskipti Seðlabankans á millibankamarkaði 2017-2018

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd 3

Skammtíma gengissveiflur 2018

Heimild: Seðlabanki Íslands.